

Po-płomienie. Długie trwanie naftowej gorączki

Natalia Romik, Jakub Szreder

Dokumentacja złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 61. Międzynarodowej Wystawie Sztuki
w Wenecji w 2026 r. (fragment)

Godło:
Nafta

Po-płomienie.

Długie trwanie naftowej gorączki

Wystawa Natalii Romik
w Pawilonie Polonia

After-Flickers.

The Long Afterlife of the Oil Rush

Exhibition of Natalia Romik
in Pavilion Polonia

Odlewy naftowej gorączki

Projekt *Po- płomienie* to próba surrealistycznej archeologii (inspirowanej onirycznym pisarstwem Bruno Schulza) naftowej gorączki. Natalia Romik, w swoim charakterystycznym stylu, prowadzi artystyczne badania nad materialnym i niematerialnym dziedzictwem modernizacji naftowej, wychodząc od konkretnego regionu Wschodnich Karpat — obszaru znajdującego się dziś na pograniczu Polski i Ukrainy — który w drugiej połowie XIX wieku stał się znaczącym ośrodkiem wydobywania ropy naftowej.

W ten sposób artystka stara się uchwycić długie trwanie naftowej gorączki — jej widmowy wpływ na przestrzeń i architekturę, struktury społeczne i ekonomiczne, ciała i wyobraźnię. Romik nie ucieka w banalne uogólnienia; przeciwnie, przyglądając się konkretnym miejscom, próbuje dokopać się do korzeni tej gorączki, jednocześnie diagnozując jej współczesne formy, które przejawiają się zarówno w architektonicznym dziedzictwie, jak i wciąż działającej infrastrukturze przemysłu naftowego.

W centrum Pawilonu Polonia powstaną rzeźby-świece, wykonane z mieszanki naturalnych wosków pochodzących z materiałów odnawialnych oraz ozokerytu (wosku ziemnego), odlane na podstawie odcisków i form architektury poprzemysłowej z wyczerpanych galicyjskich złóż ropy. Kluczowym elementem projektu będzie również stworzenie odlewów fragmentów działającej infrastruktury współczesnego przemysłu naftowego. Te zestawione formy — odciski miejsc „po-nafcie” i tych, które wciąż napędzają rytm przemysłowej cywilizacji — ukształtują symboliczne, czarne, organiczno-industrialne obiekty.

Topniejące świece są jednocześnie materialnym śladem, żalobnym gestem i przestrożą przed trwającym uzależnieniem od ropy naftowej. Jak pisał Schulz: „materia czeka na ożywcze tchnienie ducha” — w projekcie Natalii Romik ta materia wciąż pulsuje w rytmie czarnego złota, które nieustannie lepi się do naszej cywilizacji. Powolne spalanie i deformacja rzeźb tworzą melancholijną aurę: obraz świata, który kurczy się i topnieje pod ciężarem własnej historii.

Geografia wyobrażona ropy naftowej

Świat do dziś nie może się wybudzić z naftowej gorączki, która rozpoczęła się 150 lat temu na terenie dawnej Galicji. Od tamtej pory ropa naftowa — wraz ze swoimi pochodnymi, takimi jak parafina czy ozokeryt (wosk ziemny) — przenika wszystkie aspekty naszego życia: od przemysłu, energetyki i transportu, po kosmetyki, rytuały codzienności, a nawet sferę marzeń i wyobrażeń. Timothy Morton określa ropę mianem *hiperobiektu* — bytu lepkiego, wszechobecnego, rozciągniętego w czasie i przestrzeni, trudnego do uchwycenia, który w nieoczywisty sposób kształtuje nasze krajobrazy społeczne, ekonomiczne i polityczne.

W *Po- płomieniach* Romik konstruuje wyobrażoną geografię nafty, ukazując, jak przeszłość, teraźniejszość i widma przyszłości przenikają się w materialnych i wyobrażeniowych formach. Odlewy te są nie tylko dokumentacją, lecz także medium performatywnym: świece powoli topnieją w trakcie trwania wystawy, deformując swoje pierwotne kształty, „rozlewając” historię i pamięć o epoce naftowej.

Punktem wyjścia projektu jest Borysławsko-Drohobyckie Zagłębie Naftowe — jedno z najstarszych na świecie. Od XIX wieku, właśnie tam, w ówczesnej Galicji, rozwijał się przemysł oparty na pionierskiej metodzie rafinacji ropy, opracowanej przez Ignacego Łukasiewicza i Jana Zeha. Miejsce to stało się przestrzenią intensywnej eksploatacji i przemysłowego entuzjazmu, który Joseph Roth nazwał „kapitalizmem wybujałym w ekspresjonizm”.

„Naftowa gorączka” Polaków, Żydów i Ukraińców przeobraziła krajobraz Borysławia, wznosząc ponad 4500 szybów i wież wiertniczych. Praca w kopalniach była niebezpieczna i oparta na wyzysku — szczególnie w przypadku prekarnie zatrudnianych „kuczynierów”. Wypadki, strajki i codzienny znój wpisywały się w rytm życia tej przestrzeni, w której — jak pisał Bruno Schulz o Drohobycz, swoim rodzinnym mieście naznaczonym naftową gorączką — „materia faluje od nieskończonych możliwości, przelewając się w sobie bez końca”.

Choć ostatnią kopalnię ropy zamknięto tam na początku lat 90., a większość infrastruktury zniknęła, w regionie wciąż wydobywa się ozokeryt — wosk ziemny wykorzystywany m.in. do produkcji świec, kosmetyków i maści — który zostanie wmieszany w materię rzeźb-świec.

Architektura wystawy

Świece zostaną umieszczone na stalowej, owalnej platformie i zabezpieczone specjalnymi kloszami chroniącymi przed zagrożeniem pożarowym. Przewiduje się około 50 świec o wysokości od 30 do 150 cm. W jednym czasie palić się będzie jedynie część z nich – pozwoli to nie tylko uniknąć konieczności ich ciągłej wymiany, ale także uzyskać efekt zróżnicowanego tempa spalania, tworzącego dynamiczny pejzaż form — od wyrazistych po roztopione.

Zostaną przygotowane kopie zapasowe świec, tak aby możliwa była ich wymiana w trakcie trwania wystawy. Równolegle prowadzone będą eksperymenty z mechanizmami filtrowania i oczyszczania spalin oraz wylapywania CO₂, opracowywane we współpracy z ekspertami.

Całość instalacji zostanie dostosowana do obowiązujących przepisów przeciwpożarowych (PPOŻ), które zostaną szczegółowo dopracowane na dalszych etapach realizacji projektu.

Powidoki nafty – esej wizualny i publikacja

Wokół pawilonu, w wiszącej gablocie przypominającej formą szczelinę, zaprezentowany zostanie heterogeniczny esej wizualny: archiwalne mapy, geologiczne plany, chemiczne próbki ropy i ozokerytu, fotografie przemysłowej architektury, pocztówki z epoki, kopie wspomnień pracowników oraz literackie ślady Schulza i Rotha. Towarzyszyć im będą również materiały dotyczące współczesnych konsekwencji przemysłu petrochemicznego – katastrof ekologicznych, globalnego ocieplenia i degradacji środowiska.

Dostosowując się do specyfiki Biennale Weneckiego, dokumentacji towarzyszyć będzie jedynie minimalna ilość tekstu. Wątki badawcze zasygnalizowane w eseju wizualnym zostaną rozwinięte w dwujęzycznej publikacji, obejmującej zagadnienia z zakresu historii przemysłu, geografii ekonomicznej, badań literackich, teorii architektury, studiów ekologicznych, krytycznej teorii oraz praktyki postwzrostu.

Interdyscyplinarne badania artystyczne

Tworząc wyobrażeniową geografę nafty, Natalia Romik rozwija swoją interdyscyplinarną metodologię, opartą na syntezie badań artystycznych, poszukiwań historycznych, lokalnych wizji oraz studiów architektonicznych. Jej wcześniejsze projekty w tym zakresie — takie jak *Kryjówki. Architektura przetrwania* — spotkały się z szerokim uznaniem zarówno w kraju, jak i za granicą. W dowód jakości swojej pracy Romik otrzymała liczne nagrody i stypendia, m.in. Dan David Prize dla najlepszych historyków na świecie oraz rezydencję w prestiżowym Wissenschaftskolleg zu Berlin.

Podobnie jak w przypadku wcześniejszych realizacji, także i tym razem wystawę poprzedzą rozbudowane badania artystyczne oraz ekspedycja badawcza do regionów południowo-wschodniej Polski i zachodniej Ukrainy, prowadzona we współpracy z lokalnymi instytucjami, takimi jak Centrum Historii Miejskiej we Lwowie. W trakcie wyprawy powstaną odlewy architektonicznych i industrialnych elementów regionu, które posłużą jako baza do stworzenia finalnych form rzeźbiarskich.

Badania zostaną rozszerzone o mapowanie wciąż funkcjonujących elementów infrastruktury naftowej po obu stronach granicy — w Polsce i w Ukrainie.

After-Flickers. The Long Afterlife of the Oil Rush

Exhibition of Natalia Romik in Pavilion Polonia

Castings of the Oil Rush

After-Flickers is a project that takes the form of a surreal archaeology of the oil rush, inspired by the dreamlike writings of Bruno Schulz. In her distinctive style, Natalia Romik conducts artistic research into both the material and immaterial heritage of oil-fueled modernization, beginning with a specific region in the Eastern Carpathians—an area now straddling the border between Poland and Ukraine—which, in the second half of the 19th century, became a major center of oil extraction.

Romik seeks to capture the long afterlife of the oil rush—its spectral influence on space and architecture, social and economic structures, bodies and imaginaries. Far from falling into generalization, she examines specific sites in order to unearth the roots of this feverish industrial boom, while also diagnosing its contemporary manifestations, still present in the architectural remnants and operational infrastructures of the oil industry.

At the heart of the Pavilion Polonia, visitors will encounter sculptural candles cast from a mixture of natural waxes derived from renewable sources and ozokerite (earth wax). These forms are molded from the architectural traces of post-industrial structures built atop now-exhausted Galician oil fields. A key element of the project will also involve casting parts of existing, functioning oil infrastructure. Juxtaposed in the exhibition, these forms—impressions of sites “after-oil” and those that still sustain the industrial tempo of petroleum civilization—will generate symbolic, black, organic-industrial objects.

These melting candles serve simultaneously as material traces, mourning gestures, and warnings—signals of our ongoing dependency on oil. As Schulz once wrote, “matter awaits the vital breath of spirit”—and in Romik’s project, that matter still pulses to the rhythm of black gold, which continues to cling to our civilization. The slow combustion and deformation of the sculptures will evoke a melancholic atmosphere: an image of a world shrinking and dissolving under the weight of its own history.

The Imaginary Geography of Oil

The world has yet to awaken from the oil rush that began 150 years ago in the former region of Galicia. Since then, crude oil—along with its derivatives such as paraffin and ozokerite (earth wax)—has infiltrated nearly every aspect of life: from industry, energy, and transport to cosmetics, daily rituals, and even the realm of dreams and imagination. Timothy Morton has described oil as a *hyperobject*—a sticky, all-encompassing entity stretched across time and space, elusive yet deeply entangled in shaping our social, economic, and political landscapes.

In *After-Flickers*, Romik constructs an imaginary geography of petroleum, revealing how past, present, and spectral futures intersect in both material and conceptual forms. The casts she creates are not only acts of documentation, but also performative media: the candles gradually melt over the course of the exhibition, deforming their original shapes and “spilling” memory and history from the age of oil.

The project begins in the Boryslav-Drohobych Oil Basin—one of the oldest oil-producing regions in the world. In the 19th century, this Galician territory witnessed the rise of an industry based on the pioneering techniques of refining crude oil, developed by Ignacy Łukasiewicz and Jan Zeh. It became a site of intense exploitation and industrial euphoria, which Joseph Roth famously described as “capitalism run wild in expressionism.”

The “oil fever” that gripped Poles, Jews, and Ukrainians radically transformed the landscape of Boryslav, where more than 4,500 oil wells and derricks were erected. Work in the oil fields was dangerous and exploitative—especially for precariously employed laborers known as *kuczyniers*. Accidents, strikes, and daily hardship shaped the rhythm of life in this terrain, where, as Bruno Schulz wrote of his native city Drohobych—marked by the oil rush—“matter ripples with infinite possibility, pouring into itself without end.”

Although the last oil well in the region was closed in the early 1990s and most of the infrastructure has since disappeared, ozokerite is still extracted there today. This earth wax—used in the production of candles, cosmetics, and salves—will be incorporated into the sculptural material of Romik’s candles.

Exhibition Architecture

The candles will be placed on a steel, oval platform and protected by specially designed glass domes to ensure fire safety. Approximately 50 candles ranging in height from 30 to 150 cm are planned. Only a portion of the candles will be lit at any given time — this will not only avoid the need for constant replacement but also create a dynamic landscape of forms burning at varying rates, from distinct shapes to melted forms.

Backup copies of the candles will be prepared to allow for their replacement during the exhibition. Simultaneously, experiments with filtering and purification systems for smoke emissions as well as CO₂ capture mechanisms will be conducted in collaboration with experts.

The entire installation will comply with applicable fire safety regulations, which will be thoroughly finalized during the later stages of the project's development.

Afterimages of Oil – Visual Essay and Publication

Around the pavilion, in a suspended semi-display case shaped like a fissure, a heterogeneous visual essay will be presented: archival maps, geological plans, chemical samples of oil and ozokerite, photographs of post-industrial architecture, period postcards, copies of workers' memoirs, and literary traces of Schulz and Roth. Accompanying these will be materials addressing the contemporary consequences of the petrochemical industry — ecological disasters, global warming, and environmental degradation.

In keeping with the specificity of the Venice Biennale, only a minimal amount of text will accompany the documentation. The research threads signaled in the visual essay will be further developed in a bilingual publication, covering topics from industrial history, economic geography, literary studies, architectural theory, ecological studies, critical theory and practice of post-growth.

Interdisciplinary Artistic Research

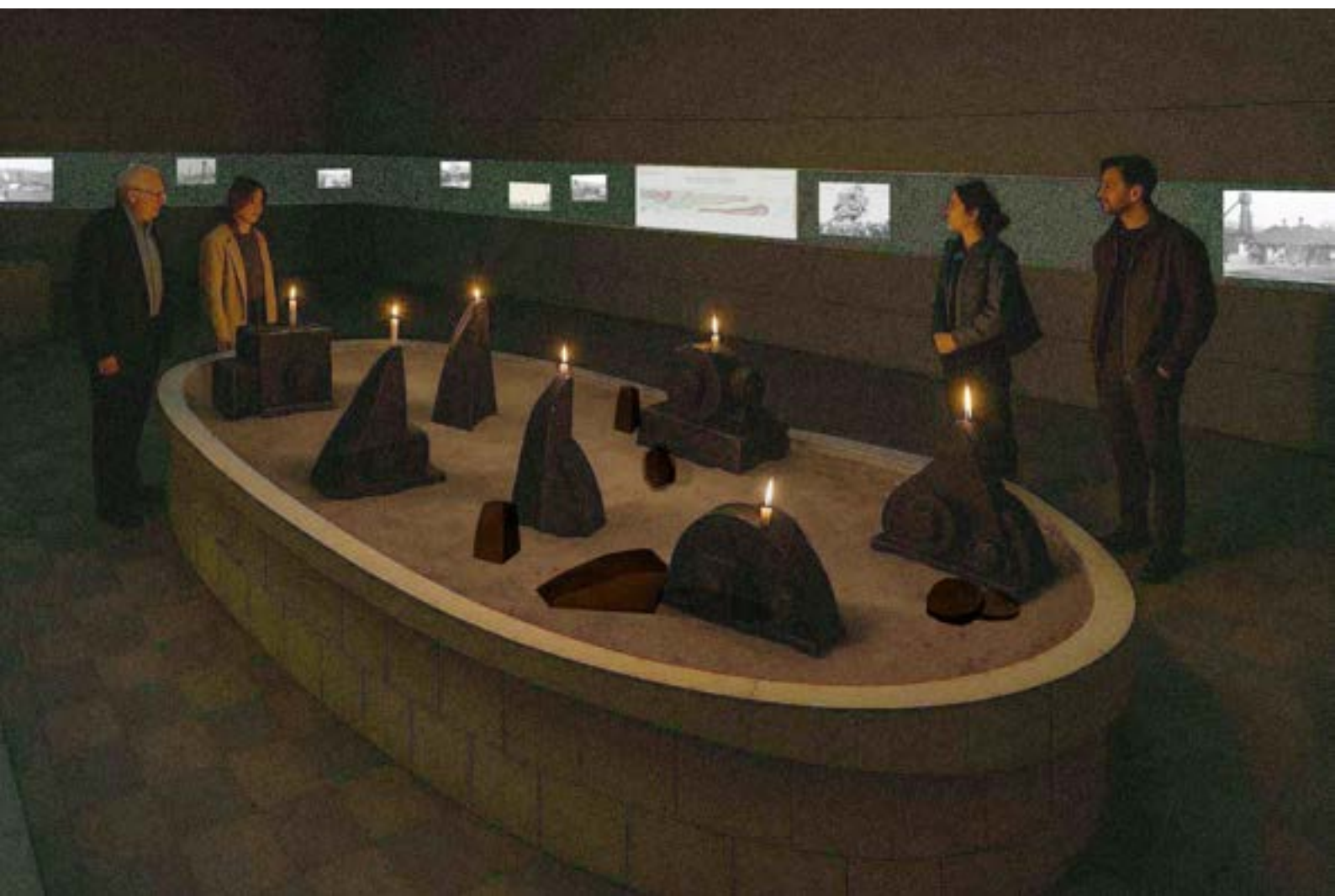
In creating the imaginary geography of oil, Natalia Romik further develops her interdisciplinary methodology, based on a synthesis of artistic research, historical investigations, site-specific explorations, and architectural studies. Her earlier projects in this field — such as *Hideouts*. The Architecture of Survival — have been widely acclaimed both in Poland and internationally. In recognition of the quality of her work, Romik has received numerous awards and scholarships, including the Dan David Prize for outstanding historians worldwide and a residency at the prestigious Wissenschaftskolleg zu Berlin.

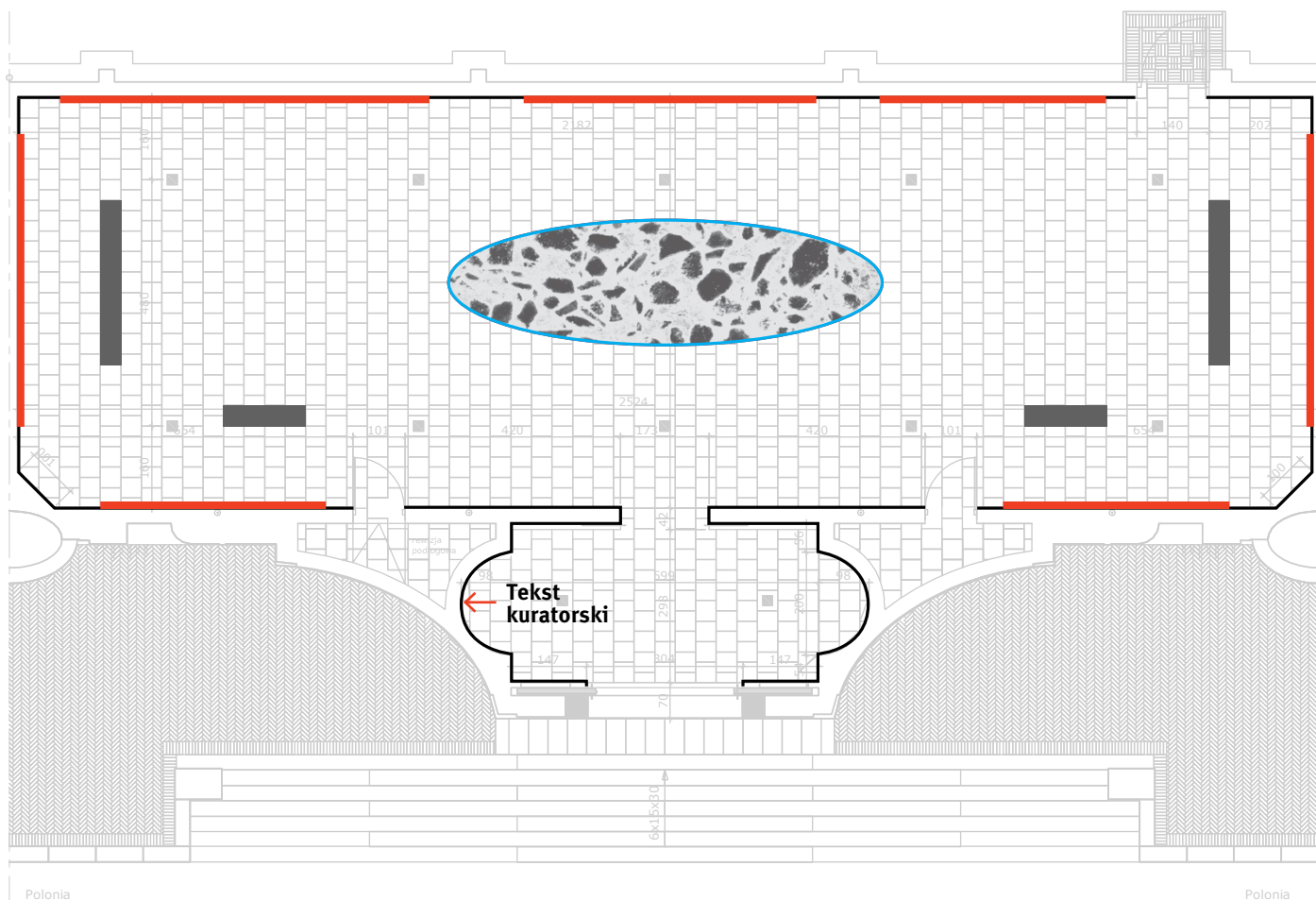
As with her previous projects, this exhibition will be preceded by extensive artistic research and site visits to regions of southeastern Poland and western Ukraine, carried out in cooperation with local institutions such as the Center for Urban History in Lviv. During the expedition, casts of architectural and industrial elements from the region will be created to serve as the basis for the final sculptural forms.

The research will also be expanded to include mapping of still-functioning oil infrastructure on both sides of the border — in Poland and Ukraine.

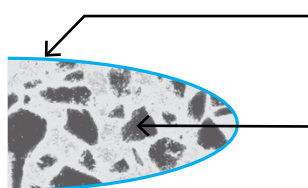
Venezia

Polonia

Polonia

Romania

Instalacja „Po-plomienie”

Owalna, stalowa platforma

Rzeźby - świece

 Gablota

 Siedziska

Dr Natalia Romik

Artystka, badaczka, praktyczka architektury i historyczka. W 2018 roku otrzymała tytuł doktora w Bartlett School of Architecture na UCL za rozprawę *Post-żydowska architektura pamięci w byłych wschodnioeuropejskich shtetlach*. Łączy badania akademickie z metodami sztuki współczesnej i architektury. Romik otrzymała liczne granty, w tym London Arts and Humanities Partnership, GEOP oraz Gerda Henkel Stiftung. W latach 2007–2014 współpracowała ze studiem Nizio Design i była konsultantką m.in. przy projekcie wystawy głównej Muzeum POLIN, współautorką rewitalizacji synagogi w Chmielniku.

Romik jest członkinią kolektywu architektonicznego SENNA, odpowiedzialnego m.in. za wystawę w Muzeum Żydów Górnośląskich w Gliwicach oraz wystawę stałą *Beit Almin – Wieczny Dom* na Cmentarzu Żydowskim na Bródnie w Warszawie. W 2018 roku współkuratorowała wystawę *Obcy w domu. Wokół Marca '68*, a w 2024 — *(po)ŻYDOWSKIE... Shtetl Opatów oczami Majera Kirszenblata* (Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN).

Autorka projektów i instalacji artystycznych, m.in.: *Predator, Nomadyczne Archiwum Shtetla, Otwarte Studio Antyfaszystowskie* (Galeria Labirynt w Lublinie), *The Dream-Catcher Mobilna Sauna* (Making the City, Kopenhaga), *JAD* (CCA Kronika) oraz *X² Plagues* (The Passau European Weeks Festival, Wissenschaftskolleg zu Berlin). Autorka pomnika grupy Oneg Shabbat na Cmentarzu Żydowskim w Warszawie.

Członkini Stowarzyszenia Architektów Polskich, stypendystka (badania podoktorskie) Fondation pour la Mémoire de la Shoah. Jej badania nad architekturą przetrwania zakończyły się wystawą *Kryjówki. Architektura przetrwania*, prezentowaną w 2022 roku w Zachęcie — Narodowej Galerii Sztuki w Warszawie oraz w Centrum Sztuki Współczesnej TRAF0 w Szczecinie, a w 2024 roku w Muzeum Żydowskim we Frankfurcie.

Pomiędzy 2024 a 2026 rokiem współtworzona przez nią wystawa artystyczno-badawcza *Matters of Evidence* jest prezentowana w ZKM / Centre for Art and Media w Karlsruhe. Jej prace były pokazywane na Triennale Rzeźby w Fellbach w 2025 roku. W 2022 roku otrzymała nagrodę Dan David Prize. W 2025 roku była stypendystką i rezydentką Wissenschaftskolleg zu Berlin.

Dr Natalia Romik

Artist, researcher, architect, and historian. In 2018, she was awarded a PhD at the Bartlett School of Architecture, UCL, for her dissertation *Post-Jewish Architecture of Memory within Former Eastern European Shtetls*. She combines academic research with methods of contemporary art and architecture to explore (post)Jewish memory, survival architecture, and urban histories.

Romik has received numerous prestigious grants and scholarships, including the London Arts and Humanities Partnership, GEOP, and Gerda Henkel Stiftung. From 2007 to 2014, she collaborated with Nizio Design studio and served as a consultant for the core exhibition design at the POLIN Museum of the History of Polish Jews, as well as co-author of the revitalization of the synagogue in Chmielnik.

She is a member of the SENNA Architecture Collective, responsible for projects such as the exhibition at the Upper Silesian Jews Museum in Gliwice and the permanent exhibition *Beit Almin – Eternal Home* at the Brodno Jewish Cemetery in Warsaw. In 2018, she co-curated the exhibition *Estranged: March '68 and Its Aftermath*, and in 2024, *(post)JEWISH... Shtetl Opatów Through the Eyes of Mayer Kirshenblatt* at the POLIN Museum.

She is the author of numerous art projects and installations, including *Predator, Nomadic Shtetl Archive, Open Anti-Fascist Studio* (Galeria Labirynt, Lublin), *The Dream-Catcher Mobile Sauna* (Making the City, Copenhagen), *JAD* (CCA Kronika), and *X² Plagues* (The Passau European Weeks Festival, Wissenschaftskolleg zu Berlin). She is also the author of the Oneg Shabbat memorial at the Jewish Cemetery in Warsaw.

Romik is a member of the Association of Polish Architects and a postdoctoral research fellow of the Fondation pour la Mémoire de la Shoah. Her research on survival architecture culminated in the exhibition *Hideouts. The Architecture of Survival*, presented in 2022 at Zachęta – National Gallery of Art in Warsaw and at TRAF0 Center for Contemporary Art in Szczecin, and in 2024 at the Jewish Museum Frankfurt.

Between 2024 and 2026, the art–research exhibition *Matters of Evidence*, co-created by Romik, is being presented at ZKM / Center for Art and Media Karlsruhe. Her works were also exhibited at the Fellbach Triennial of Sculpture in 2025. In 2022, she was awarded the Dan David Prize, and in 2025 she was a fellow and artist-in-residence at Wissenschaftskolleg zu Berlin.